

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Фізичний факультет
Кафедра теоретичної фізики імені професора Івана Вакарчука

Затверджено

На засіданні кафедри теоретичної фізики імені
професора Івана Вакарчука
фізичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31.08.2023 р.)

Завідувач кафедри Володимир ТКАЧУК

Силабус
з навчальної дисципліни «Квантова інформація»,
що викладається в межах
ОНП «Теоретична фізика та астрофізика»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів з спеціальності 104 Фізика та астрономія

Львів 2023

Назва дисципліни	Квантова інформація
Адреса викладання дисципліни	вул. Драгоманова, 12, 79005, м. Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	фізичний факультет, кафедра теоретичної фізики імені професора Івана Вакарчука
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань — 10 Природничі науки Спеціальність — 104 Фізика та астрономія
Викладач дисципліни	доцент кафедри теоретичної фізики імені професора Івана Вакарчука, к.ф.-м.н., доц. Стецко Микола Миколайович
Контактна інформація викладача	mykola.stetsko@lnu.edu.ua https://physics.lnu.edu.ua/employee/stetsko-m-m
Консультації з курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій та лабораторних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі консультації через електронну пошту або он-лайн засобами Microsoft Teams, Telegram.
Сторінка курсу	https://physics.lnu.edu.ua/course/kvantova-informatsija-104-tfa
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Квантова інформація» належить до обов'язкового компонента освітньо-наукової програми «Теоретична фізика та астрофізика» спеціальності 104 Фізика та астрономія другого (магістерського) рівня вищої освіти. Її викладають у II семестрі в обсязі 4,5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Квантова інформація» присвячена вивченню сучасних проблем та задач квантової інформації та квантового програмування. Розглядаються міра квантової інформації, її зв'язок з заплутаністю квантових станів, особливості квантових обчислень.
Мета та цілі дисципліни	Метою даної дисципліни є одержання студентами знань основ квантової інформації та квантових обчислень. Завданням курсу є формування в студентів знань та умінь розв'язання основних задач квантової інформації (обчислення міри інформації, заплутаності квантових станів, приготування квантових станів на квантовому комп'ютері).
Література для вивчення дисципліни	Базова: 1. Крохмальський Т. Є., <i>Вступ до квантових обчислень</i> . Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 204 с. 2. Ткачук В. М., <i>Фундаментальні проблеми квантової механіки</i> . Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 144 с. 3. Rieffel E., Polak W., <i>Quantum Computing: A Gentle Introduction</i> . The MIT Press, Cambridge, MA, 2011. 372 p. 4. Barnett S. M., <i>Quantum Information</i> . Oxford Univ. Press, Oxford, UK, 2009. 300 p. 5. Nielsen M. A., Chuang I. L., <i>Quantum Computation and Quantum Information</i> . Cambridge Univ. Press, UK, 2010. 710 p. Допоміжна: 1 Gnatenko Kh. P., Laba H. P., Tkachuk V. M. Detection of energy levels of a spin system on a quantum computer by probe spin evolution // Eur. Phys. J. Plus. 2022. Vol. 137, No. 4. Article 522. 2 Gnatenko Kh. P., Laba H. P., Tkachuk V. M. Geometric properties of evolutionary graph states and their detection on a quantum computer // Phys. Lett. A. 2022. Vol. 452. Article 128434. Додаткові матеріали також буде запропоновано для кожної теми окремо.

	<p>Інформаційні ресурси:</p> <ol style="list-style-type: none"> https://scholar.google.com/scholar?hl=en&as_sdt=0%2C5&q=quantum+in+formation+computation&btnG= https://arxiv.org/
Тривалість курсу	один семестр
Обсяг курсу	135 годин, з яких 32 годин аудиторних занять, з них 16 годин лекцій, 16 години лабораторних занять, та 103 години самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>В результаті вивчення даного курсу студенти повинні знати: основні сучасні задачі квантової інформації вміти: розв'язувати задачі квантової інформації та квантового програмування.</p> <p><i>Загальні компетентності:</i></p> <p>ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК04. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями</p> <p><i>Спеціальні компетентності:</i></p> <p>СК01. Здатність використовувати закони та принципи фізики та/або астрономії у поєднанні із потрібними математичними інструментами для опису природних явищ.</p> <p>СК02. Здатність формулювати, аналізувати та синтезувати рішення наукових проблем у галузі фізики та/або астрономії.</p> <p>СК05. Здатність сприймати новоздобуті знання у галузі фізики та астрономії та інтегрувати їх з уже наявними, а також самостійно опановувати знання та навички, необхідні для розв'язання складних задач і проблем у нових для себе деталізованих предметних галузях фізики та/або астрономії й дотичних до них міждисциплінарних областях.</p> <p><i>Програмні результати навчання (РН), на досягнення яких спрямоване вивчення курсу:</i></p> <p>РН01. Використовувати концептуальні та спеціалізовані знання і розуміння актуальних проблем і досягнень обраних напрямів сучасної теоретичної та експериментальної фізики та/або астрономії для розв'язання складних задач і практичних проблем.</p> <p>РН02. Проводити експериментальні та/або теоретичні дослідження з фізики та астрономії, аналізувати отримані результати в контексті існуючих теорій, робити аргументовані висновки (включаючи оцінювання ступеня невизначеності) та пропозиції щодо подальших досліджень.</p> <p>РН05. Здійснювати феноменологічний та теоретичний опис досліджуваних фізичних та/або астрономічних явищ, об'єктів і процесів.</p> <p>РН06. Обирати ефективні математичні методи та інформаційні технології та застосовувати їх для здійснення досліджень та/або інновацій у галузі фізики та/або астрономії.</p> <p>РН10. Відшуковувати інформацію і дані, необхідні розв'язання складних задач фізики та/або астрономії, використовуючи різні джерела, зокрема, наукові видання, наукові бази даних тощо, оцінювати та критично аналізувати отриману інформацію та дані.</p> <p>РН13. Створювати фізичні, математичні і комп'ютерні моделі природ-</p>

	них об'єктів та явищ, перевіряти їх адекватність, досліджувати їх для отримання нових висновків та поглиблення розуміння природи, аналізувати обмеження.
Ключові слова	Квантовий комп'ютер, ентропія Шенона, ентропія фон Неймана, заплутаність квантових станів
Формат курсу	Очний
Теми	Наведено у таблиці 1
Підсумковий контроль, форма	Підсумковий контроль: екзамен в кінці семестру. Форма: усна.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань квантової механіки та дисципліни «Фундаментальні проблеми квантової механіки»
Навчальні методи та техніки, які буде використано під час викладання курсу	Презентації, лекції, робота за комп'ютером.
Необхідне обладнання	персональний комп'ютер, загальноживані комп'ютерні програми й операційні системи, проектор, доступ до квантових комп'ютерів через інтернет
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • робота на лабораторних заняттях під час семестру: 10% сумарної оцінки; максимальна кількість балів — 10 відповідно до такої шкали: <ul style="list-style-type: none"> 9–10 — активна участь у 7–8 заняттях; 7–8 — активна участь у 5–6 заняттях; 5–6 — активна участь у 3–4 заняттях; 1–4 — активна участь у 1–2 заняттях; 0 — жодної активної участі в лабораторних заняттях; • підсумкове тестування за двома змістовими модулями (по 10 балів): 20% сумарної оцінки; максимальна кількість балів — 20; • розширена доповідь (або декілька доповідей) на лабораторних заняттях за тематикою курсу (усереднена оцінка): 20% сумарної оцінки; максимальна кількість балів — 20 відповідно до такої шкали: <ul style="list-style-type: none"> 16–20 — студент повністю володіє матеріалом; 11–15 — рівень володіння матеріалом достатній; 6–10 — рівень володіння матеріалом частковий; 1–5 — студент майже не володіє матеріалом; 0 — доповіді не було. <p>Максимальна семестрова кількість балів — 50.</p> <ul style="list-style-type: none"> • іспит: 50% сумарної оцінки; максимальна кількість балів — 50: два розширених завдання по 25 балів кожне відповідно до такої шкали: <ul style="list-style-type: none"> 21–25 — студент повністю володіє матеріалом; 16–20 — рівень володіння матеріалом достатній; 11–15 — рівень володіння матеріалом частковий; 1–10 — студент майже не володіє матеріалом; 0 — відповідь відсутня. <p>Додаткові бали (до 10 включно) можна отримати: написання тез, статті, участь у міжнародних, всеукраїнських та/або інших заходах або конкурсах за тематикою навчальної дисципліни.</p> <p>Підсумкова максимальна кількість балів — 100.</p> <p>Академічна доброчесність здобувачами вищої освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Списування, втручання в</p>

	<p>роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій чи усній роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Усю література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надано викладачами виключно в освітніх цілях без права її передавання третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на лабораторних та поточному тестуванні. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми академічної недоброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міра класичної інформації. Ентропія Шенона. 2. Властивості ентропії Шенона. 3. Міра квантової інформації. Ентропія фон Неймана. 4. Властивості ентропії фон Неймана. 5. Квантовий біт. Стани квантового біта. Сфера Блоха. 6. Операції над станом квантового біта. 7. Основні гейти, які використовуються у квантовому програмуванні. 8. Стани систем кубітів. Двокубітні оператори. 9. Приготування квантових станів. 10. Вимірювання в стандартному базисі. Обробка результатів квантових обчислень. 11. Заплутаність квантових станів та її використання у квантових обчисленнях. 12. Геометрична міра заплутаності. 13. Задача Дойча–Джозси. Квантова перевага. 14. Розв'язання задачі аналітично та за допомогою квантових обчислень
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

Схема курсу «Квантова інформація» *

Тижні	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин	Термін виконання
Змістовий модуль 1			
1–2	Тема 1. Вступ. Міра класичної інформації. Ентропія Шенона. Властивості ентропії Шенона. Література: Б3, Б4, Б5	Лекції — 2 год, лабораторні — 2 год, самостійна робота — 12 год.	2 тижні
3–4	Тема 2. Міра квантової інформації. Ентропія фон Неймана. Властивості ентропії фон Неймана. Література: Б3, Б4, Б5	Лекції — 2 год, лабораторні — 2 год, самостійна робота — 14 год.	2 тижні
5–6	Тема 3. Квантовий біт. Стани квантового біта. Сфера Блоха. Література: Б1, Б2, Б3, Б4, Б5	Лекції — 2 год, лабораторні — 2 год, самостійна робота — 10 год.	2 тижні
7–8	Тема 4. Операції над станом квантового біта. Основні гейти, які використовуються у квантовому програмуванні. Література: Б1, Б2, Б3, Б4, Б5	Лекції — 2 год, лабораторні — 2 год, самостійна робота — 14 год.	2 тижні
Змістовий модуль 2			
9–10	Тема 5. Стани систем кубітів. Двокубітні оператори. Приготування квантових станів Література: Б1, Б2, Б3, Б4, Б5	Лекції — 2 год, лабораторні — 2 год, самостійна робота — 14 год.	2 тижні
11–12	Тема 6. Вимірювання в стандартному базисі. Обробка результатів квантових обчислень. Література: Б1, Б2, Б3, Б4, Б5, Д1	Лекції — 2 год, лабораторні — 2 год, самостійна робота — 12 год.	2 тижні
13–14	Тема 7. Заплутаність квантових станів. Використання заплутаності у квантових обчисленнях. Геометрична міра заплутаності. Література: Б1, Б2, Б3, Б4, Б5, Д1, Д2	Лекції — 2 год, лабораторні — 2 год, самостійна робота — 13 год.	2 тижні
15–16	Тема 8. Квантова перевага. Задача Дойча–Джозси. Розв’язання задачі аналітично та за допомогою квантових обчислень. Література: Б1, Б2, Б3, Б4, Б5, Д1, Д2	Лекції — 2 год, лабораторні — 2 год, самостійна робота — 14 год.	2 тижні

* Поклики на літературу подано відповідно до переліку базової (Б) та допоміжної (Д) літератури.